

GGD advies varkensbedrijf Meddoseweg 5 Vragender



Voor: Gemeente Oost Gelre
Van: Team Milieu & Gezondheid

Datum : 5 december 2017

1. Inleiding

De gemeente Oost Gelre heeft een aanvraag in behandeling voor uitbreiding van een varkensbedrijf aan de Meddoseweg 5 te Vragender, in het buitengebied. De gemeente heeft de GGD gevraagd te adviseren over de volksgezondheidsaspecten.

2. Advies

1. De GGD verwacht bij een juiste werking van de voorgestelde luchtwassers geen negatieve effecten door de uitbreiding t.a.v. longfunctie, endotoxinen, geur en fijnstof.
2. De GGD adviseert de goede werking en het onderhoud van de luchtwassers goed te borgen.
3. Bij problemen met de luchtwassers is het advies goed te communiceren met de buurt over de oorzaak en de te verwachten termijn, dat e.e.a. weer zal functioneren.

3. Beoogd effect

Ad 1/2. Alleen bij een goede werking van de luchtwassers is te garanderen dat de emissies niet of nauwelijks zullen toenemen en er geen negatieve effecten zijn te verwachten.

4. Argumenten

- Ad 1. In de buurt van veehouderijen komt minder vaak astma en allergieën voor. Ook wonen dicht bij veehouderijen minder mensen met COPD (een chronische ziekte aan de longen). Maar als mensen last hebben van astma of COPD zijn er wel meer klachten en zijn deze vaak ernstiger.
- Er zijn weliswaar 23 bedrijven gelegen in een straal van 1 km rond het bouwblok, maar ook in de bestaande situatie zijn de bedrijven al aanwezig. Gezien de geringe toename van de emissie van de aanvraag zijn meetbare negatieve gezondheidseffecten niet te verwachten.
 - De geurbelasting neemt met 0.1-0.6 OU_E toe en varieert van 1.8-8.4 OU_E. Dit blijft ruim binnen de wettelijke normen.
 - De berekende fijnstofbelasting ligt onder de advieswaarde van de WHO
- Ad 2. De voorgestelde luchtwassers hebben een hoog rendement. Alleen bij de beoogde werking zijn geen negatieve effecten te verwachten. Een beperkte reductie van het rendement van 10-15% kan al grote gevolgen hebben voor de omgeving, vooral voor de geurhinder.

5. Kanttekeningen

- Ad 1. Uit de onderzoeksresultaten is niet af te leiden in hoeverre een uitbreiding bijdraagt aan effecten op longfunctie t.o.v. een bestaande situatie. Het effect is alleen aangetoond in relatie tot het aantal bedrijven, ongeacht de grootte. De verwachting is wel dat bij een goede werking van de luchtwasser het effect beperkt zal zijn.

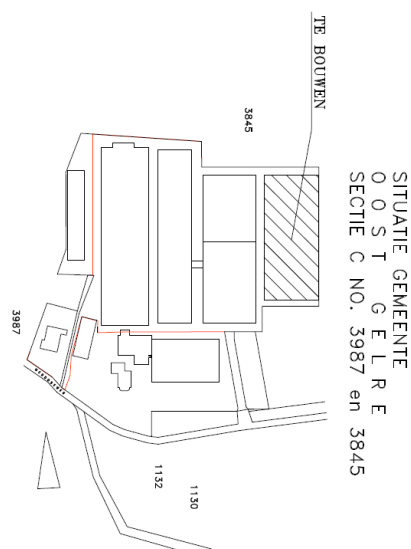
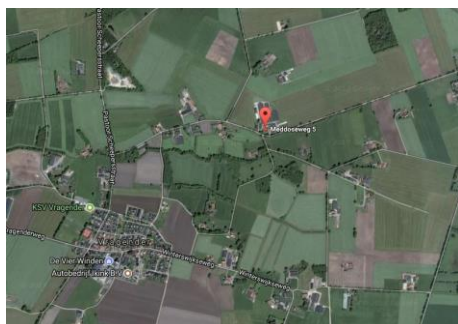
Bijlage

Toelichting GGD advies: Aanvraag Omgevingsvergunning uitbreiding varkens-/vleesveebedrijf Meddoseweg 5 Vragender – Oost Gelre.

Het college van B&W van de gemeente Oost Gelre heeft een aanvraag in behandeling voor de uitbreiding van een veehouderijbedrijf aan met varkens en rundvee aan de Meddoseweg 5 te Vragender. Het college wil de gezondheidsaspecten meenemen in de besluitvorming en heeft daarvoor de GGD om advies gevraagd.

1. Situatie

De locatie Meddoseweg 5 te Vragender ligt in het buitengebied van de gemeente Oost-Gelre, op ca 2,4 km ten oosten van Lichtenvoorde en ca. 740m ten noordoosten van Vragender. In de directe omgeving van het bouwvlak (250m) zijn burgerwoningen gelegen,



Plan is op een nu nog braakliggend deel van het perceel een nieuwe loods te bouwen. De nieuwe stal wordt voorzien van een gecombineerd luchtwassysteem (RAV: D1.3.12.4) met een rendement van 85% voor ammoniak. Ook stal 9 wordt hierop aangesloten. Verder worden de melkkoeien vervangen door vrouwelijk jongvee.

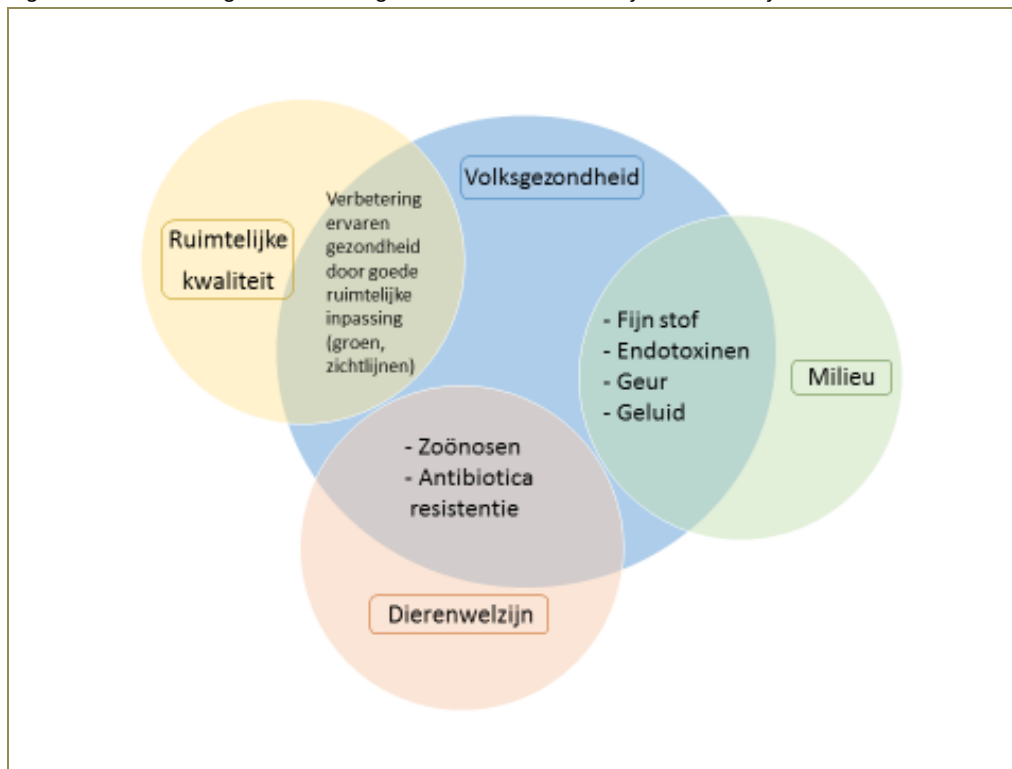
2. Veehouderij en gezondheid

Op basis van recente onderzoeken, waaronder het onderzoek Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO 1 en 2) zijn nieuwe gegevens verschenen over mogelijke gezondheidseffecten en de leefkwaliteit rond intensieve veehouderijen.

2.1 Wat valt onder gezondheid

Vaak wordt bij gezondheid in relatie tot veehouderijen voornamelijk gedacht aan infectieziektenrisico's (zoönosen). Fijnstof, geur, endotoxinen en geluid worden vaak als onderdeel van het milieu gezien. Maar feitelijk is de huidige normstelling voor fijnstof, geur, endotoxinen en geluid gebaseerd op bescherming van de gezondheid van de mens en is dit niet gericht op de bescherming van het milieu. Fijnstof, geur, endotoxinen en geluid zijn daarmee dus volksgezondheidsaspecten en ligt het in de rede bij de beoordeling ook het aspect gezondheid mee te wegen. Ook speelt volksgezondheid een rol bij aspecten als dierenwelzijn en ruimtelijke kwaliteit. De samenhang tussen volksgezondheid, dierenwelzijn en ruimtelijke kwaliteit is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Samenhang tussen volksgezondheid, dierenwelzijn en ruimtelijke kwaliteit



Bron: Provincie Gelderland, 2017¹

2.2 VGO onderzoek en vervolgstudies

Op het gebied van veehouderij en gezondheid vinden nog steeds ontwikkelingen plaats. Zo is vorig jaar (7 juli 2016) het rapport Veehouderij Gezondheid Omwonenden (VGO) verschenen (RIVM Rapport 2016-0058). Dit rapport bevestigt in grote lijnen de uitkomsten van eerder uitgevoerde onderzoeken.

¹ Provincie Gelderland. Omgevingsvisie december 2016. Geconsolideerde versie Plussenbeleid dd 18 april 2017.

Uit VGO-1 bleek dat in de buurt van veehouderijen minder vaak astma en allergieën voorkomen. Ook wonen dicht bij veehouderijen minder mensen met COPD (een chronische ziekte aan de longen). Maar als mensen last hebben van astma of COPD zijn er wel meer klachten en zijn deze vaak ernstiger. Rondom pluimveebedrijven komt vaker longontsteking voor.

Er is een verband gevonden tussen het wonen nabij veehouderijen en een verlaagde longfunctie als er in een straal van 1 km meer dan 15 veebedrijven zijn gelegen. Daarbij lijkt er vooral een verband tussen een verhoogde concentratie ammoniak en de blootstelling aan fijnstof (secundair fijnstof) en micro-organismen. Binnen 250m van de dichtstbijzijnde veehouderij is een verhoogde concentratie aan endotoxinen mogelijk. Rond pluimveebedrijven is dit tot 500 meter. De Gezondheidsraad stelde in 2012 een endotoxinenorm voor van 30 EU/m³. In de nabijheid van varkens- en pluimveehouderijen is (periodieke) overschrijding van deze voorgestelde norm mogelijk.

In juni 2017 verscheen het VGO-2 rapport met aanvullende studies (analyse van gezondheidseffecten, risicofactoren en uitstoot van bio-aerosolen; RIVM Rapport 2017-0062). Bovenstaande effecten worden nog eens bevestigd en onderbouwd over meerdere jaren. De procentuele verhoging van de kans op longontsteking voor een bewoner die binnen 1-1,5 km van een pluimveehouderij woont, is over meerdere jaren gemiddeld 10,9% (3,7-15,9%). Nieuw is dat ook binnen 1,5-2 km rond geitenbedrijven (met meer dan 50 dieren) er een verband is gevonden met longontsteking. De procentuele verhoging van de kans op longontsteking voor een bewoner die binnen 1,5-2 km van een geitenhouderij woont varieert tussen de 12,3 en 34,0% (gem. 22,9%). Hierbij zijn de gegevens uit 2009 niet meegenomen, omdat een Q-koortseffect uit dat jaar niet is uit te sluiten.

De concentratie endotoxinen neemt af met toenemende afstand tot een veehouderij. Endotoxinen zijn kleine (niet levende) onderdelen van micro-organismen die luchtwegirritatie en ontstekingsreacties kunnen veroorzaken. Grootste emissies vinden plaats rond pluimvee- en varkensbedrijven. Opvallend is dat ook sectoren die niet bekendstaan om een hoge uitstoot van stoffen toch substantieel lijken bij te dragen aan de concentratie endotoxinen in de leefomgeving.

2.3 Endotoxinen

Een ander onderzoek betreft de emissie en verspreiding van endotoxinen². Dit is een onderdeel van het nog lopende onderzoek naar de blootstelling aan endotoxinen van omwonenden rond veehouderijen. Vooral bij de pluimveebedrijven, maar ook bij varkensbedrijven komen veel endotoxinen vrij. Rond varkensbedrijven is het toetsingskader voor geur meestal voldoende beschermend. Endotoxinen kunnen via inademing acute luchtwegklachten en chronische effecten op de luchtwegen (niet allergische astma en COPD) veroorzaken. Uit het onderzoek blijkt dat het bestaande beoordelingskader gericht op fijnstof en geur onvoldoende bescherming lijkt te bieden tegen endotoxines uit pluimveebedrijven. Er worden afstanden berekend tot op enkele honderden meters waar mogelijk enkele keren tot tientallen keren per jaar de door de Gezondheidsraad voorgestelde grenswaarde van 30 EU/m³ over perioden van 4 tot 8 uur overschreden wordt. In VGO-2 is gevonden dat er een duidelijk verband bestaat tussen de afstand tot een veehouderij en de endotoxineconcentraties. Naast pluimvee

² Ogink NWM en Erbrink JJ (eds). Emissies van endotoxinen uit de veehouderij: emissiemetingen en verspreidingsmodellering. Wageningen Livestock Research Rapport 959, Wageningen, 2016.

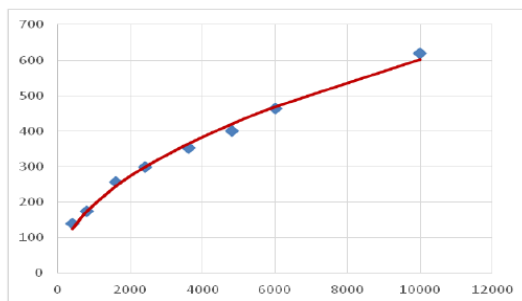
en varkens, met een relatief hoge fijnstofemissie, blijkt dat ook andere diersoorten (rundvee en geiten) bij kunnen dragen aan een verhoogde concentratie. Dit ondanks de lage fijnstofemissie. Als mogelijke verklaring wordt genoemd dat veehouderijen met deze diersoorten (met name rundvee) vaak voorkomen met als gevolg dat de totale bijdrage aanzienlijk kan zijn. De jaargemiddelde concentratie van endotoxinen in de leefomgeving is relatief laag.

Voor fijnstof geldt dat de maximale concentraties over 1 en 4 uur ca. 7-15x hoger kunnen zijn dan de gemiddelde jaarconcentraties. Voor endotoxinen is dit niet bekend, maar als endotoxinen zich net zo gedragen als fijn stof, dan is er een aanzienlijke variatie in piekbelasting.

Door emissiebeperkende technieken, zoals luchtwassers is de emissie van fijnstof, geur en endotoxines terug te dringen. Meer informatie is te vinden in het Kennisbericht fijnstof en endotoxinen van het Kennisplatform veehouderij en humane gezondheid³.

Uit de onderzoeken blijkt dat verhoogde concentraties vooral rond pluimveehouderijen kunnen voorkomen, tot 500 meter. Ook tot 250 meter rond varkensbedrijven kan het voorkomen dat kortdurende pieken optreden boven de 30 EU/m³ gedurende 4 tot 8 uur. In enkele studies zijn metingen gedaan naar endotoxinen. Buiten de stallen zijn de benedenwindse endotoxineconcentraties veelal verhoogd ten opzichte van de bovenwindse concentratie. De afstand tot waar hogere concentraties dan het achtergrondniveau gemeten werden verschilde sterk per type veehouderij. Uit het endotoxinerapport (Ogink e.a., WUR 2016) blijkt dat voor endotoxinen met name pluimveebedrijven van belang zijn. Rond varkensbedrijven lijkt het toetsingskader voor geur voldoende beschermend.

Het plan is om in een aantal stallen gecombineerde luchtwassers te plaatsen. Deze hebben een positief effect op de reductie van fijnstof, ammoniak en endotoxinen. De geschatte emissie van fijnstof bedraagt 386 kg/jaar. In het rapport Handelingsperspectieven – Endotoxine toetsingskader 1.0 (BPO 2016) is een grafiek opgenomen. Overschrijding van de advieswaarde van 30 EU/m³ voor endotoxinen van de Gezondheidsraad kan dan plaatsvinden tot ca. 100m van het emissiepunt.



Grafiek vleeskuikens: relatie bronsterkte fijnstof (horizontaal in kg/jr) en aan te houden afstand (verticaal in meters) om te voldoen aan de advieswaarde van de Gezondheidsraad van 30 EU/m³. Onder de lijn is de afstand kleiner dan de aan te houden afstand, dus een overschrijding van de advieswaarde aan de orde is. Boven de trendlijn is de afstand groter dan de aan te houden afstand, dus is er geen overschrijding van de advieswaarde.

De woning Huttendijk 2 ligt net op de grens van 100m van het bouwblok. De andere woningen liggen verder weg. Overschrijding van de advieswaarde van 30 EU/m³ voor endotoxinen van de Gezondheidsraad is ter plaatse van de woningen daarmee niet te verwachten.

³ Kennisbericht Fijnstof en endotoxinen – versie 1. Kennisplatform veehouderij en humane gezondheid. 13 juli 2016.

2.4 Geurhinder

De gemeente Oost-Gelre heeft een geurverordening opgesteld, waarin voor het buitengebied ter plaatse een geurnorm van 14 OU_E/m^3 geldt. Voor de kom van Vragender geldt 3 OU_E/m^3 . De berekende voorgrondgeurbelasting staat in onderstaande tabel.

Adres	Geurnorm	Bestaand	Nieuw	
Huttendijk 6	14	4.0	4.2	OU_E
Lankveldweg 1	14	6.3	6.9	OU_E
Lankveldweg 2	14	8.1	8.4	OU_E
Meddoseweg 1	14	2.1	2.2	OU_E
Kom Vragender	3	1.7	1.8	OU_E

Hiermee vallen de berekende waarden ruim binnen de wettelijke normen en de normen uit het gemeentelijk beleid. Met een voorgrondbelasting van 6.9 en 8.4 OU_E is ter plaatse van de Lankveldweg 1 en 2 Platenallee 2-4 wel enige geurhinder te verwachten. Waarschijnlijk is de toename zodanig klein t.o.v. de bestaande situatie dat dit nauwelijks merkbaar zal zijn. Aan-dachtspunt is dan wel een goede werking van de luchtwassers. Bij een 10-15% lager rende-ment dan de verwachte 85% zal de geurbelasting snel toenemen. De GGD adviseert dan ook de juiste werking goed te borgen.

Uit het onderzoek van Geelen et al. (2015) blijkt dat de werkelijke geurhinder van agrarische bedrijven hoger is dan de studie welke voor de Wgv is gehanteerd. Mede op basis daarvan heeft de GGD een standpunt geurhinder veehouderijen opgesteld. Het standpunt van GGD GHOR Nederland is uit oogpunt van gezondheid een maximale achtergrondbelasting van 10 OU_E/m^3 in het agrarisch buitengebied. Dit komt overeen met een geurhinder bij woonfuncties in het buitengebied van 20% geurhinder of lager. Er is geen cumulatieve berekening bijge-voegd, waarmee de GGD hierover niets kan zeggen. Een cumulatieberekening is wel wense-lijk gezien het aantal van ca. 22 bedrijven binnen een straal van 1km rond de aanvraag.

2.5 Fijnstof

Veehouderijen dragen bij aan de directe (primaire) uitstoot van fijnstof via bijvoorbeeld stof-deeltjes vanuit mest, huilschilfers, veren, voer, haren en strooisel. Ook de secundaire uit-stoot van fijnstof van veehouderijen (via ammoniak) is relevant voor de relatie met gezond-heidseffecten.

Naar de relaties tussen fijnstof en gezondheid is veel onderzoek gedaan, vooral in stedelijk gebied. Er is geen veilige concentratie bekend waaronder geen nadelige effecten optreden als gevolg van blootstelling aan fijnstof. Uit een evaluatie van de Wereldgezondheidsorgani-satie (2013) blijkt, dat verschillende componenten van fijnstof zijn gerelateerd aan verschil-lende gezondheidseffecten. Maar de precieze rol en bijdrage van bijvoorbeeld vee gerela-teerd fijnstof aan bepaalde gezondheidseffecten is nog niet bekend.

In het VGO rapport zijn verbanden gevonden tussen de fijnstofconcentratie en gezondheids-effecten. De bijdrage van de veehouderijen aan de lokale fijnstofconcentratie kon daarbij niet worden bepaald, omdat fijnstof meerdere bronnen heeft (industrie, verkeer, veehouderij) en over grote afstanden kan worden verplaatst. De gevonden verbanden konden dus niet direct gekoppeld worden aan de uitstoot van fijnstof van veehouderijen. Wel geeft het VGO-rapport aan, dat het duidelijk is dat mensen in de nabijheid van veehouderijen worden blootgesteld aan verhoogde concentraties endotoxine, fijnstof en mogelijk nog andere componenten die afkomstig zijn van de veehouderij. Zoals verwacht blijkt uit luchtmetingen bij veehouderijen dat de concentraties van stoffen afkomstig van de veehouderijen dichter bij de stallen hoger zijn. Pluimveebedrijven hebben een hogere uitstoot dan varkensbedrijven. Andere bedrijfsty-pen zijn niet meegenomen in het VGO rapport, maar hebben vermoedelijk een lagere uit-stoot.

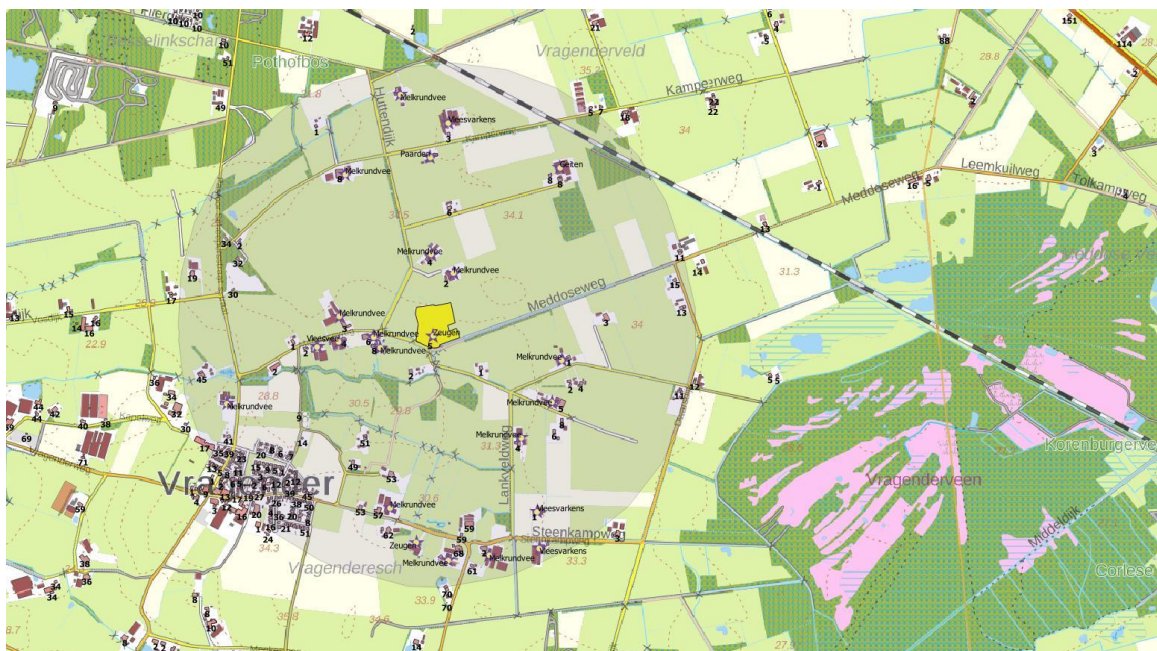
Het VGO-onderzoek richtte zich vooral op luchtwegklachten. Dit leek namelijk het meest relevante effect voor omwonenden, op het moment dat de onderzoeksvraag werd geformuleerd. Overige gezondheidseffecten, zoals hart- en vaatziekten, zijn in andere onderzoeken in verband gebracht met fijnstof.

De fijnstofemissie van het bedrijf zal mede door de geplande toepassing van luchtwassers grotendeels teruggebracht worden tot bijna het achtergrondniveau. De wettelijke norm van 40 µg/m³ wordt ruimschoots gehaald. Er is geen drempelwaarde voor fijnstof, waaronder geen gezondheidseffecten meer optreden. De WHO adviseert een jaargemiddelde richtwaarde van 20 µg/m³ voor PM₁₀. Daar wordt in de aangevraagde situatie aan voldaan.

Object	Concentratie PM ₁₀ µg/m ³	Overschrijdingsdagen
Huttendijk 6	18.42	6.5
Lankveldweg 1	18.41	6.5
Lankveldweg 2	16.66	6.6
Meddoseweg 1	18.60	6.6
Kom Vragender	18.59	6.6
Huttendijk 2	18.95	6.8
Huttendijk 4	18.73	6.7

2.6 Longfunctie

Uit het VGO rapport blijkt, dat mensen in het gehele VGO-gebied een verminderde longfunctie hebben wanneer de ammoniak-concentratie in de lucht hoog is. Ook blijkt dat als er meer dan 15 veehouderijen binnen een kilometer afstand aanwezig zijn, er een nadelig effect is op de longfunctie. Waarschijnlijk is het niet het ammoniak zelf dat dit effect veroorzaakt, maar fijnstofdeeltjes die worden gevormd doordat ammoniak (NH₃) met andere stoffen in de lucht reageert tot secundair fijnstof. Deze deeltjes kunnen zich over grote afstand verplaatsen, wat ook blijkt uit het rapport 'Towards Cleaner Air' (2016) van de Verenigde Naties. Dit kan betekenen dat ook buiten de gebieden met veel veehouderijen effecten op de longfunctie niet uit te sluiten zijn.



Veehouderijen en woningen in straal 1 km rond bouwblok

In deze situatie zijn er 22 andere veehouderijen gelegen binnen 1 kilometer rond het bouwvlak van Meddoseweg 5. Op basis van de gegevens uit het VGO onderzoek zijn daarmee effecten op longfunctie bij de bewoners in het gebied niet uit te sluiten. Overigens liggen in de bestaande situatie ook meer dan 15 bedrijven binnen een km². Het VGO onderzoek zegt alleen iets over het aantal bedrijven en gaat niet in op type of omvang. Dat is nog onderwerp van nader onderzoek.

2.7 Bij de aanvraag voorgestelde maatregelen t.b.v. gezondheid

In de toelichting is een aantal maatregelen genoemd ter beperking van de gezondheidsrisico's, in het bijzonder voor de dieren. Bezoekers hebben geen vrije toegang tot de stallen. Bij bezoek en voor het personeel gelden strenge hygiëneregels, zoals kleding, hygiënesluis, douchen, gescheiden kleding en schoeisel e.d.

Er gelden hoge eisen aan de samenstelling van het voer. De stallen worden optimaal ingericht en onderhouden, incl. alle ventilatievoorzieningen. Gebruik van eigen opfokdieren en geen aanvoer van buiten. Goede isolatie en ventilatie van de stallen, met voorzieningen tegen ongedierte en vogels.

De genoemde maatregelen zijn in hoofdzaak bedoeld om dierziekten te voorkomen en bij een eventuele uitbraak te beperken. Voor de emissies buiten het bedrijf zijn vooral de luchtwassers van belang.

2.8 Diergerelateerde infectieziekten

Bijzonder resistente micro-organismen MRSA-VR en ESBL zijn relevant bij de beoordeling van dit initiatief door de GGD.

MRSA-VR

Staphylococcus aureus is een veel voorkomende bacterie. Meticilline-resistente *Staphylococcus aureus* (MRSA) is een bacterie die niet gevoelig is voor veel gebruikelijke antibiotica. Het blijkt dat vooral direct contact met de dieren tot dragerschap van veegerelateerde MRSA kan leiden. Bij ondernemers in de veehouderij en bij medewerkers van slachterijen komt veegerelateerde MRSA dragerschap endemisch voor. Belangrijkste bron van besmetting is het direct contact met de dieren. Een recente studie over een jaar kon geen verhoogd risico op infecties aantonen bij varkenshouders, al is meer onderzoek nodig voor echt harde conclusies op langere termijn. Ten opzichte van 2009 is het antibioticagebruik in de veehouderij met ca. 58% afgenomen en dit zal nog verder worden teruggebracht. Tot op heden zijn er geen bewijzen dat omwonenden een groter risico lopen op besmetting met V-MRSA dan mensen uit de algemene bevolking.

ESBL

ESBL staat voor extended spectrum betalactamase producerende bacterie (ESBL). Het gaat om bacteriën (bijvoorbeeld typen *E. coli* of *Salmonella*) die een enzym produceren dat bepaalde antibiotica kan afbreken. ESBL is een groeiend probleem voor Nederland en in het buitenland. Steeds meer vleeskuikens zijn positief. Het aantal patiënten met infecties stijgt. ESBL-producerende bacteriën veroorzaken meer infecties. Voor mensen met een verminderde weerstand kan de ESBL nadelige gevolgen hebben voor de genezing.

ESBL-producerende bacteriën zijn ook aangetroffen in winkels bij rauw vlees zoals kip, kalkoen, varkensvlees en kalfsvlees. Onbekend is welke hoeveelheden deze bacteriën aanwezig zijn en of dat voldoende is om iemand te besmetten door het eten van het vlees. Als men de hygiëneregels rondom voedselbereiding opvolgt kunnen vlees en eieren veilig gegeten

worden. Door goede verhitting gaan alle bacteriën dood en dus ook de ESBL-producerende bacteriën.

De ESBL-producerende bacteriën van dieren verschillen (nog) van die bij mensen. ESBL-producerende bacteriën komen ook voor bij gezelschapsdieren. Maar de meeste patiënten met een ESBL-producerende bacterie in Nederland hebben helemaal geen relatie met dieren(houderij). In Nederland komt ESBL vooral voor in ziekenhuizen en verpleeghuizen. Overdracht van patiënt naar patiënt gaat via direct contact met bijvoorbeeld de urine van een besmet persoon of indirect via de handen van de medewerkers.

Verspreiding van de ESBL via de voedselketen en door direct contact met dieren, is nog maar zelden aangetoond. Er is vooralsnog, geen sprake van risico voor omwonenden.

Q-koorts

Risico's op blootstelling aan Q-koortsbacteriën komt met name voor bij schapen en geiten en in mindere mate bij koeien. Voor dit initiatief vormt Q-koorts daarmee geen risico.

Vogelgriep (aviaire influenza)

Varkens zijn niet vatbaar voor influenza (griep) stammen die voorkomen bij vogels.

Potentiele toekomstige zoönosen

De lijst met potentiële zoönosen van dieren naar mensen is lang.

De GGD NOG heeft zich beperkt tot de meest relevante soorten voor deze casus.

3 Plussenbeleid Gelderland

Uit de aanvullend verkregen informatie van de gemeente blijkt dat het Gelders Plussenbeleid hier niet van toepassing is, aangezien het gaat om een wijzigingsbevoegdheid voor vervorming van het bouwvlak uit het bestemmingsplan.

Het Gelders Plussenbeleid moet toegepast worden wanneer sprake is van vergroting van het bouwvlak bij herziening van het bestemmingsplan.

4. Samenvatting en advies

De gemeente Oost Gelre heeft een aanvraag ontvangen voor de uitbreiding van het veehouderijbedrijf aan de Meddoseweg 5 te Vragender. Op het bedrijf zijn varkens en vrouwelijk jongvee aanwezig. De uitbreiding heeft betrekking op fokzeugen.

De vraag van de gemeente is of de GGD een advies kan geven over eventuele gezondheidsaspecten van de uitbreiding.

Uit de VGO onderzoeken blijkt:

- In de buurt van veehouderijen komt minder vaak astma en allergieën voor. Ook wonen dichtbij veehouderijen minder mensen met COPD (een chronische ziekte aan de longen). Maar als mensen last hebben van astma of COPD zijn er wel meer klachten en zijn deze vaak ernstiger.
- Rondom 1 km van pluimveebedrijven en 1.5-2.0 km rond geitenbedrijven komt vaker longontsteking voor.
- Er is een verband gevonden tussen het wonen nabij veehouderijen en een verlaagde longfunctie als er in een straal van 1 km meer dan 15 veebedrijven zijn gelegen.
- Rond veehouderijen is een verhoogde concentratie aan endotoxinen mogelijk. Dit lijkt in de meeste gevallen gekoppeld aan de fijnstofemissie. Echter, ook bij diersoorten met weinig fijnstofemissie zijn toch hogere endotoxineconcentraties in de omgeving gevonden.

Aanvraag uitbreiding

- Er zijn 22 andere veehouderijen aanwezig in een straal van 1 km rond het bouwblok van Meddoseweg 5, waarmee effecten op de longfunctie bij bewoners van het gebied niet zijn uit te sluiten. Dat is overigens ook het geval zonder de uitbreiding. De VGO onderzoeken zeggen alleen iets over het aantal bedrijven en gaan niet in op type of omvang. Dat is nog onderwerp van nader onderzoek.
- De berekende geurbelasting (voorgond) voldoet na de uitbreiding aan de wettelijke grenswaarden. Gezien de uitkomsten van het onderzoek van Geelen et al. 2015 is enige geurhinder niet uit te sluiten. De toename is echter zo beperkt t.o.v. de bestaande situatie dat het waarschijnlijk niet waarneembaar zal zijn. Er is de GGD geen info bekend over de cumulatieve geurbelasting (achtergrond) in het gebied.
- De concentratie fijnstof (PM10) blijft onder de door de WHO vastgestelde advieswaarde van 20 µg/m³.
- Bij een goede werking van de voorgestelde luchtwassers ziet de GGD geen reden om over de gevraagde uitbreiding vanuit het oogpunt negatief te adviseren.

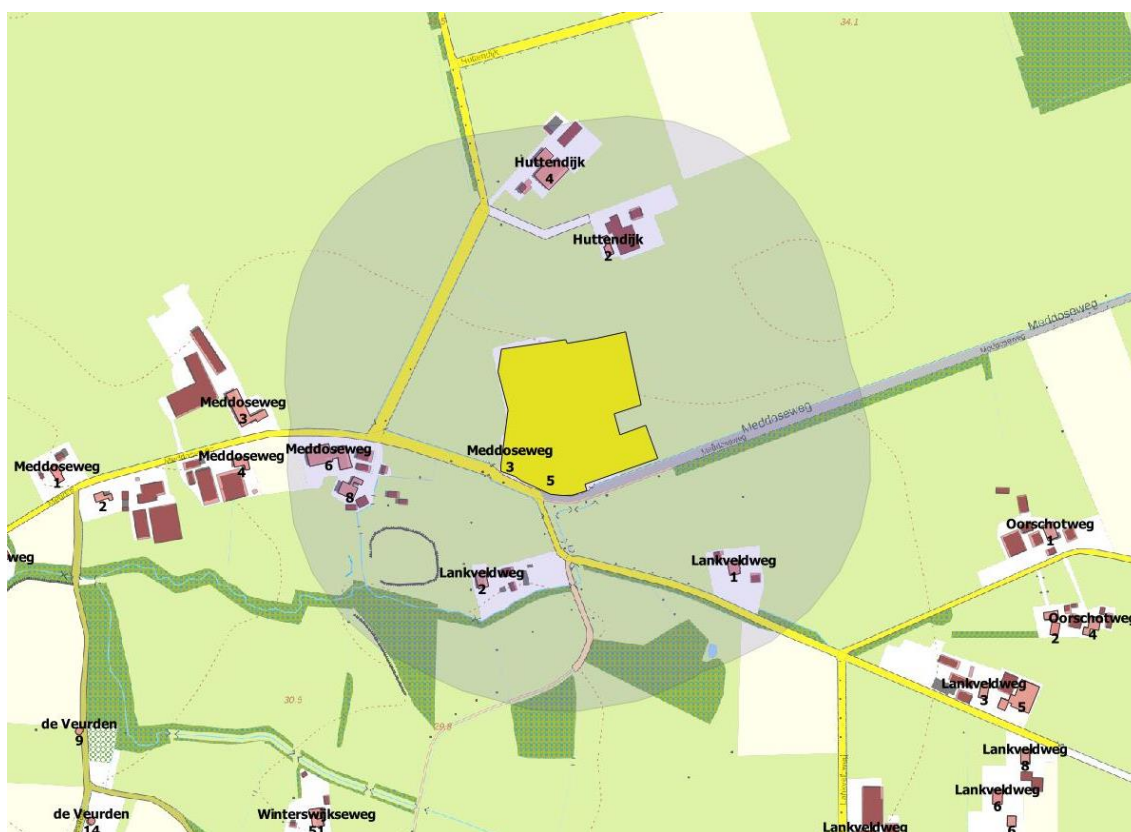
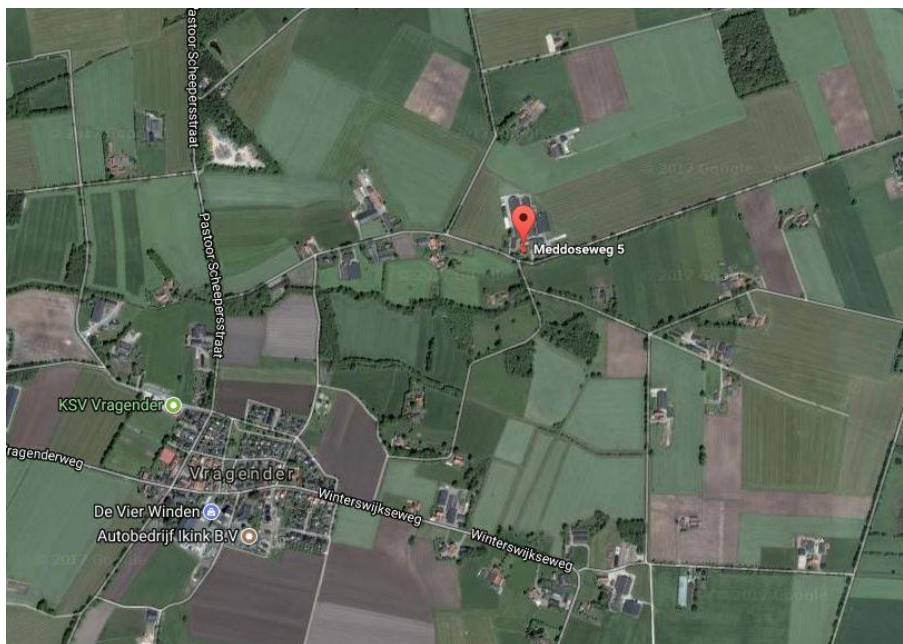
Advies GGD

- De GGD verwacht bij een juiste werking van de voorgestelde luchtwassers geen negatieve gezondheidseffecten door de uitbreiding t.a.v. longfunctie, endotoxinen, geur en fijnstof.
- De GGD adviseert de goede werking en het onderhoud van de luchtwassers goed te borgen.

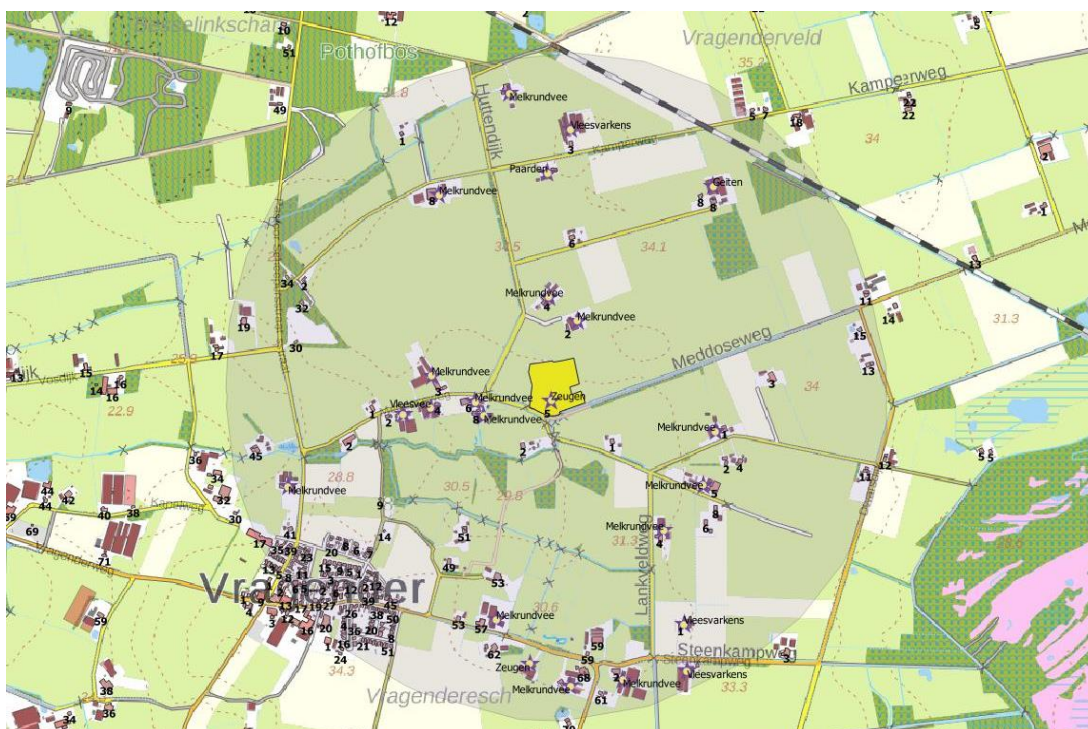
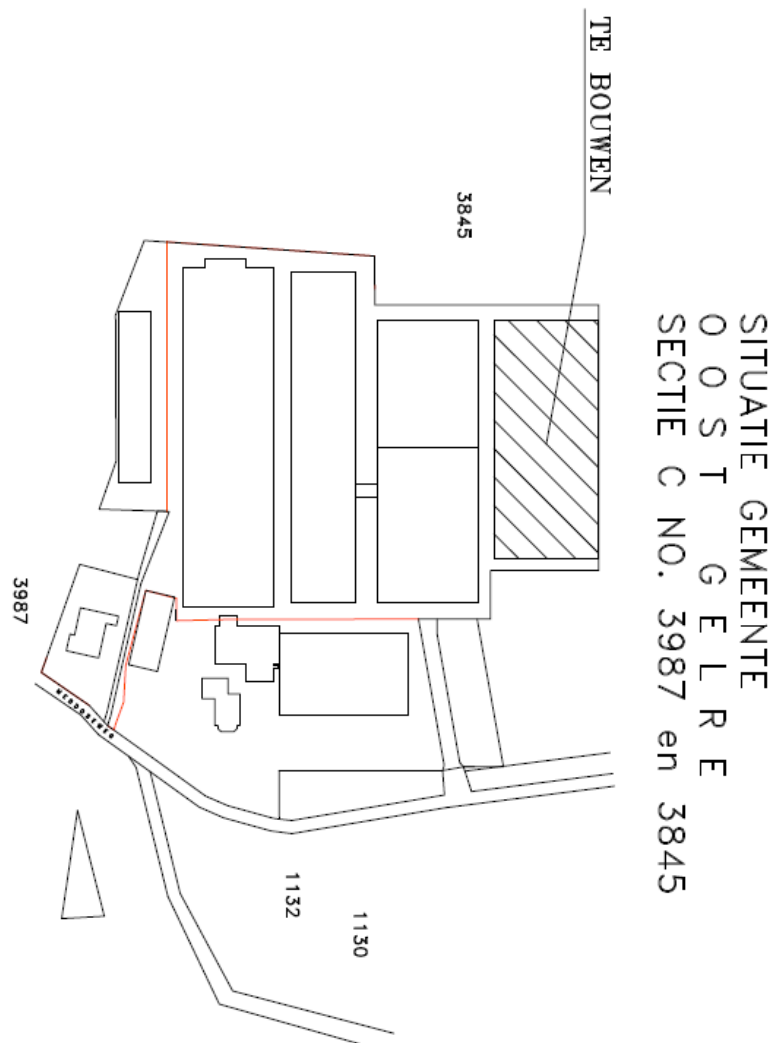
Literatuur

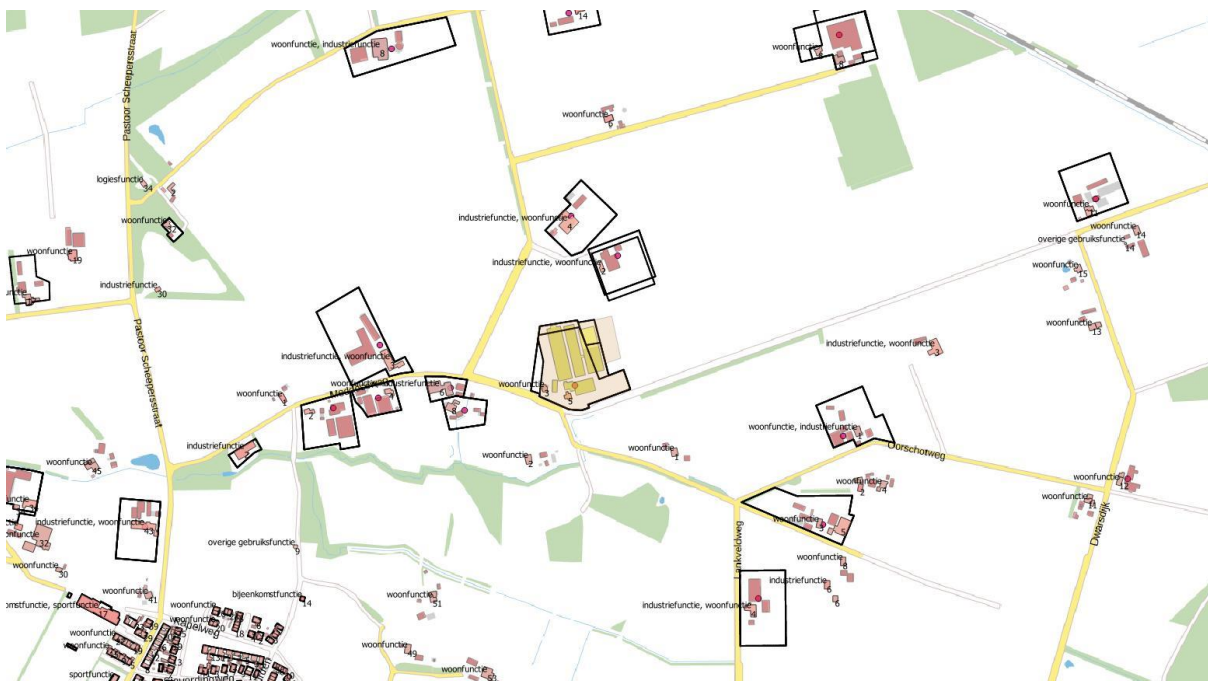
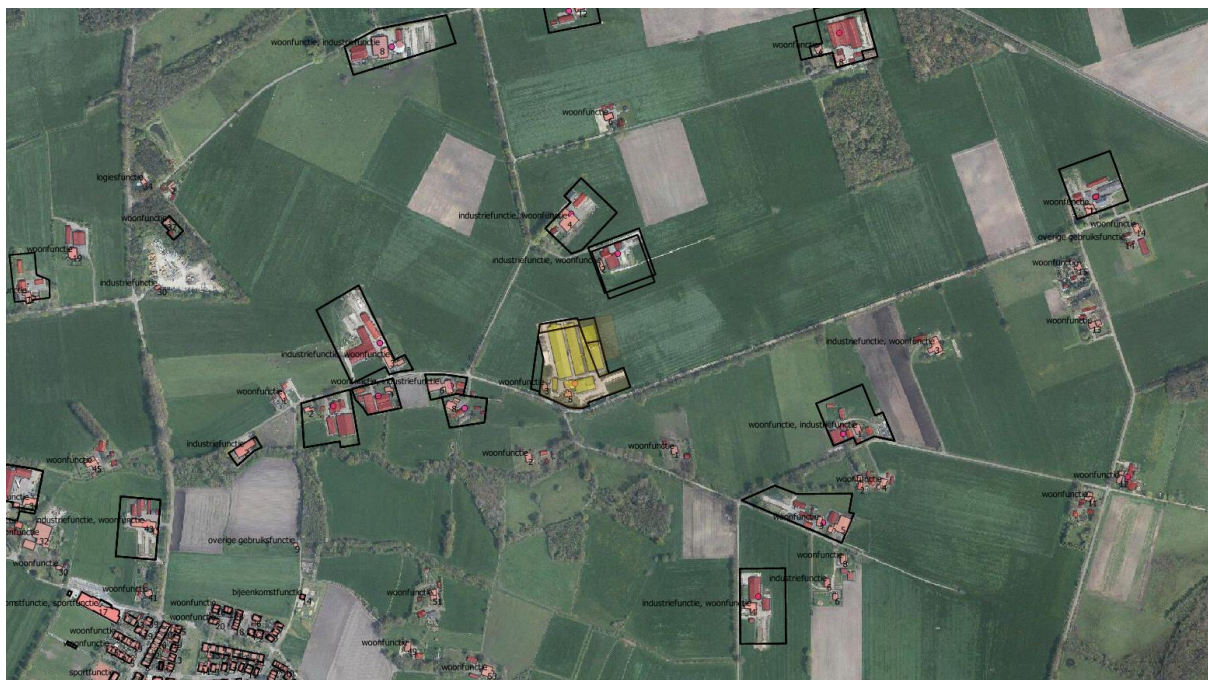
- Kennisplatform veehouderij en humane gezondheid – kennisplatformveehouderij.nl
- Informatieblad veehouderij en gezondheid, GGD Nederland 2011
- Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO), RIMV 2016-0058
- Veehouderij en gezondheid omwonenden (aanvullende studies), VGO2 RIVM 2017-0062
- Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden (Heederik et al. 2011)
- Geelen et al., 2015, Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden?. Bureau GMV GGD Brabant/Zeeland, IRAS en Academische Werkplaats.
- Geur en gezondheid, onderdeel veehouderij en geur, bij GGD-richtlijn medische milieukunde, bij RIVM rapport 2015-0106, M. Venselaar-Mooij et al.
- Gezondheidsrisico's rond veehouderijen – Gezondheidsraad 2012
- Acceptabele geurhinder bij ontwikkeling veehouderij, Standpunt GGD GHOR NL 2015
- Adviezen GGD'en inzake landelijke evaluatie geurhinder en veehouderij, GGD Werkgroep Intensieve veehouderij en gezondheid 2015
- Concept Handreiking veehouderij en gezondheid omwonenden (Infomil 2017)
- Emissies van endotoxinen uit de veehouderij: emissiemetingen en verspreidingsmodellering, Ogink et al. Erbrink Stacks Consult, IRAS en Wageningen UR (2016)
- Increased risk of pneumonia in residents living near poultry farms: does the upper respiratory tract microbiota play a role? – Smit et al Pneumonia (2017) 9:3
- Handreiking veehouderij en gezondheid, Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (maart 2016)
- Notitie handelingsperspectieven veehouderij en volksgezondheid, Endotoxine toetsingskader 1.0, Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (november 2016)
- Towards cleaner air. Scientific Assessment Report 2016. EMEP Steering Body and Working Group on Effects of the Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution, Maas R, Grennfelt P. , Geneva: United Nations Economic Commission for Europe

Bijlage Situatie



Situatie rond Meddoseweg 5 (blauwe cirkel: 250m rond bouwvlak)





Functies in het gebied